

JAVNA AGENCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARSTVO KONKURENCE

VPLIV MANJŠINSKIH DELEŽEV NA UČINKOVITO KONKURENCO NA TRGU

Slovenski dan varstva konkurence, 28. 9. 2017

mag. Dajana Muženič Abramovič

MANJŠINSKI DELEŽI

- Večina jih ne povzroča pridobitve kontrole.
- Kljub temu lahko povzročijo nastanek takšnih ali celo še večjih protikonkurenčnih učinkov, kot jih poznamo pri koncentracijah podjetij.
- Presoja v okviru postopkov koncentracij, če ima katero izmed v koncentraciji udeleženih podjetij manjšinske deleže v drugih podjetjih.

POMEN PRESOJE MANJŠINSKIH DELEŽEV

- ZDA: ne glede na višino deleža in stopnjo vpliva (izjema so samo nakupi samo za investicijske namene).
- Nemčija, Avstrija: vse pridobitve manjšinskih deležev enake ali večje od 25 %, ne glede na stopnjo vpliva, v Nemčiji tudi pod 25 %.
- VB: 15 % in več, če je prisotna še določena stopnja „materialnega“ vpliva nad drugim podjetjem, lahko pa tudi pod 15 %.

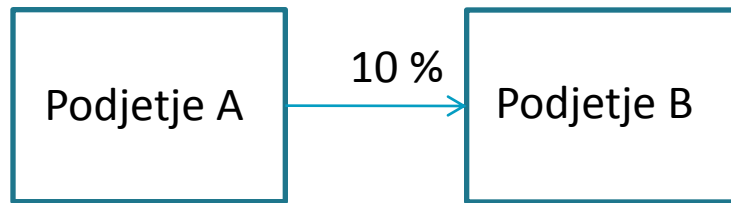
STRUKTURNE VEZI

- Navzkrižna lastništva, skupno lastništvo, osebne povezave.
- Horizontalne, vertikalne.
- Povezave tudi na podlagi nakupa terjatev/dolga.
- Vpliv na učinkovito konkurenco na trgu?
- Posledice za potrošnike?

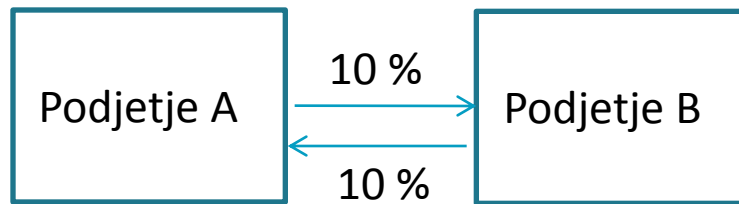

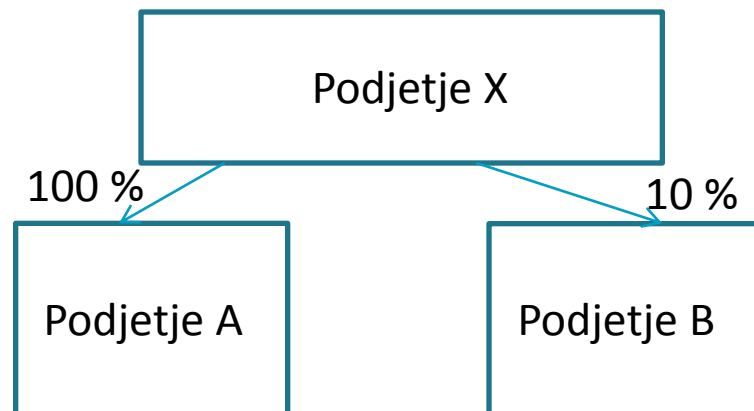
OBLIKE STRUKTURNIH POVEZAV

1. primer

2. primer

3. primer

OSEBNE POVEZAVE

- Iste osebe so člani organov vodenja ali nadzora v različnih podjetjih.
- Do povezav med podjetji lahko pride tudi, če gre za različne osebe, ki so npr. iz istega podjetja, so hkrati člani v organih vodenja ali nadzora v drugih podjetjih.
- Lahko nastanejo tudi, če so zaposleni, ki niso člani organov vodenja ali nadzora v podjetju, člani organov vodenja ali nadzora v drugem podjetju (*management interlock*).

UČINKI OSEBNIH POVEZAV

- Dvomi glede neodvisnosti sprejemanja odločitev organov vodenja ali nadzora tako povezanih podjetij.
- V nekaterih državah so eksplicitno prepovedane (ZDA, Japonska, Koreja, Indonezija).
- Ponekod obveznost predhodne priglasitve.

HORIZONTALNE STRUKTURNE VEZI

- Enostranski učinki
 - Finančni interes
 - Stopnja vpliva na poslovanje drugega podjetja
- Koordinirani učinki

SKUPNO LASTNIŠTVO

- $$\alpha_A \pi_A + \alpha_B \pi_B$$

$$\max \pi_A + \frac{\alpha_B}{\alpha_A} \pi_B$$
- Pomemben je delež v B v primerjavi z deležem v A.
- Če se delež v A zmanjša, je lahko negativni učinek še večji.

SKUPNO LASTNIŠTVO

- Cilj je maksimiranje vrednosti portfelija.
- Spremeni cilje podjetij.
- Zmanjšana spodbuda za konkuriranje.
- Tržna struktura blizu monopolistični.
- Mrtva izguba.
- Višje cene.
- Nižja proizvodnja.
- Prenos koristi s potrošnika na podjetje.

- Nagrajevanje vodilnih v podjetju kot orodje za doseg ciljev.

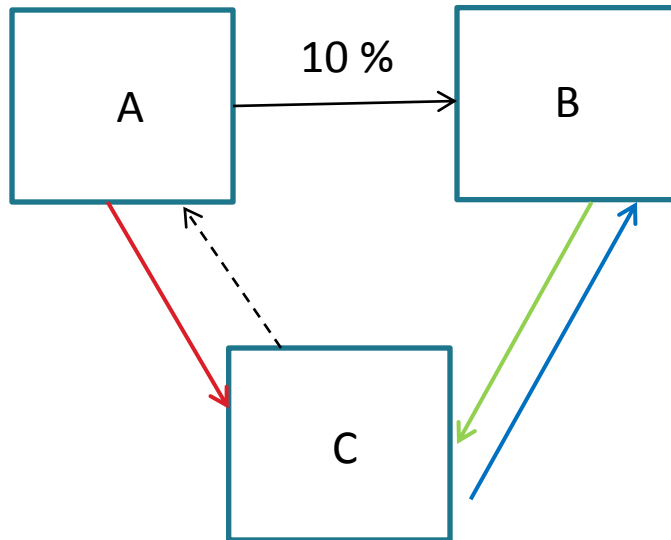
NAVZKRIŽNO LASTNIŠTVO

- Vpliv strukturnih vezi še večji, če gre za navzkrižno lastništvo in če vključujejo številna podjetja na trgu.
- Vpliv manjšinskega deleža A v B je odvisen od spremembe deleža B v C itd.
- Potrebna veliko širša analiza.

NAVZKRIŽNO LASTNIŠTVO

- Multiplikativni učinek: π_A je odvisen od π_B , ki je odvisen od π_A , ki je odvisen od π_B itd.

- Če imamo navzkrižne deleže, je $\alpha_{AB} > 10\%$!

ENOSTRANSKI PROTİKONKURENČNI UČINKI

- Kadar so med udeleženci na trgu so znatni navzkrižni deleži, HHI ni dober pokazatelj učinkov koncentracije na trgu (*Smernice o presoji horizontalnih združitv, odst. 20c*).
- MHHI primernejši kazalec možnih protikonkurenčnih učinkov.
- Vključuje učinke strukturnih vezi med konkurenti na trgu.

MHHI

$$\text{MHHI} = \text{HHI} + \Delta\text{MHHI}$$

$$\Delta\text{MHHI} = \beta_{AB} * \delta_A * \delta_B$$

pri pasivnih manjšinskih deležih

$$\Delta\text{MHHI} = \sum_{k \neq j} s_j s_k \frac{\sum_i y_{ij} \beta_{ik}}{\sum_i y_{ij} \beta_{ij}}$$

pri deležih z določeno st. vpliva

INDEKS PRITISKA NA CENE

- Velikost manjšinskega deleža
- Tržni delež ciljnega podjetja
- Stopnja zamenljivosti proizvodov
- Profitne marže

$$\Delta PPI_A = \beta_{AB} DR_{BA} \frac{(P_B - C_B)}{C_A}$$

KOORDINIRANI PROTIKONKURENČNI UČINKI

- Povečanje transparentnosti
- Dostop in izmenjava občutljivih informacij
- Dodatne pravice: pravica do člana v organu vodenja ali nadzora, seznanjanje s cenovno in prodajno politiko drugega podjetja.
- Tudi t.i. „pasivni“ deleži brez dodatnih pravic so lahko aktivni, če omogočajo seznanjanje z npr. načrti rasti podjetja, združitvami ali prevzemi, novimi investicijami, vstopi na nove trge ipd.

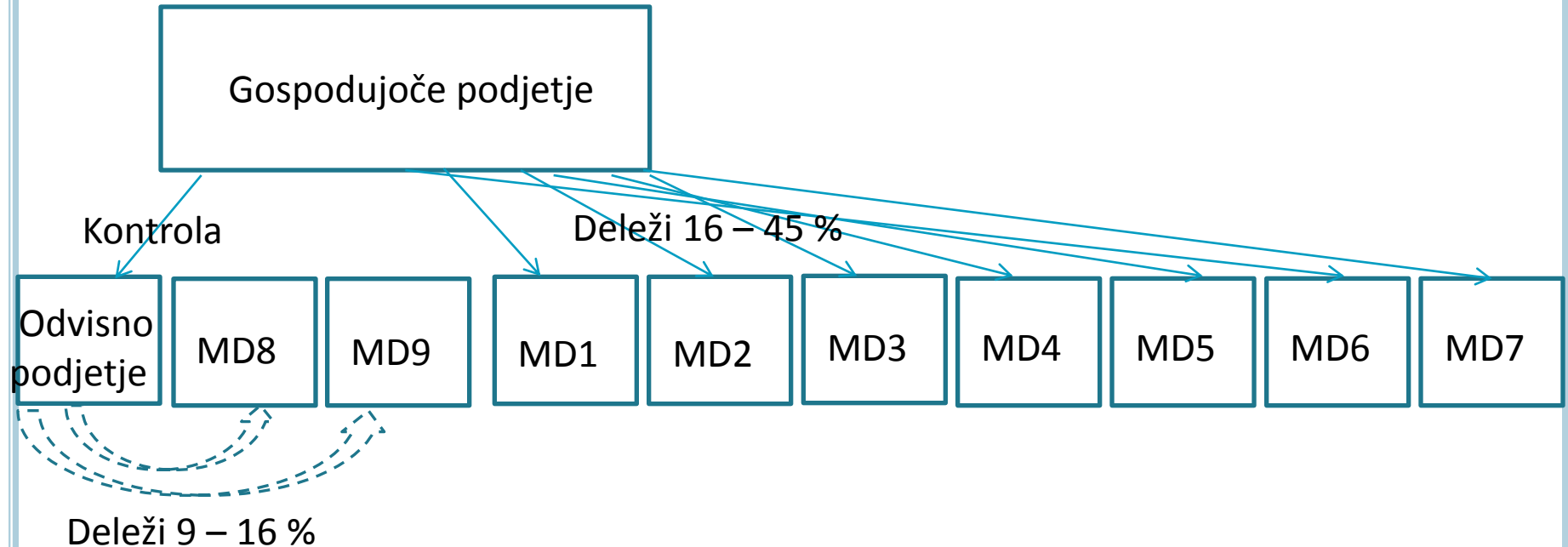

KOORDINIRANI UČINKI

- Z odstopanjem A prizadene svoj delež v B → A ima manjšo spodbudo za odstopanje
- A dobi večji dobiček, če odstopi od usklajevanja → A ima večjo spodbudo za odstopanje
- Posledice usklajevanja na podlagi strukturnih vezi so lahko hujše kot pri koncentraciji, ki bi vodila do monopola!

PRIMER S PRAKSE

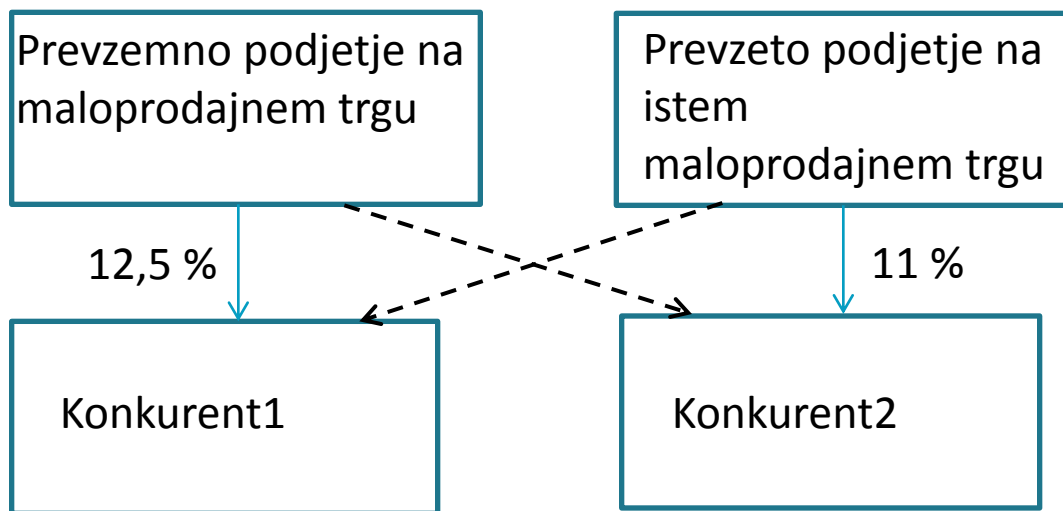

- Dodatne pravice: predstavniki v NS, glasovanje in sprejemanje odločitev, dostop do informacij

PRIMER S PRAKSE

Dodatna strukturna povezava po koncentraciji

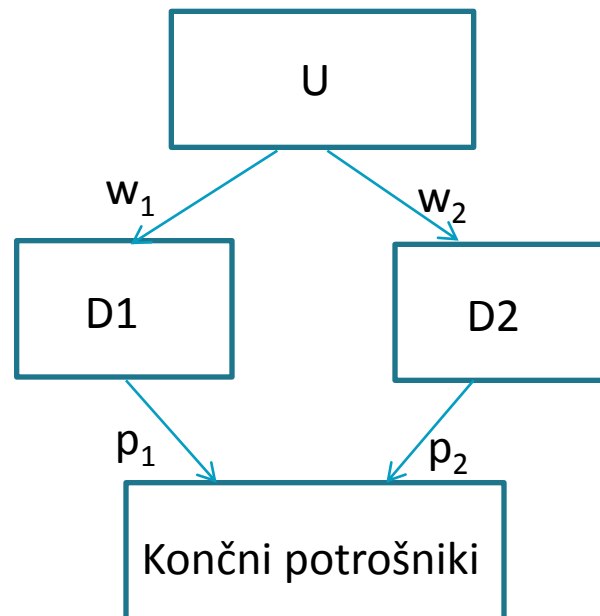
VERTIKALNE STRUKTURNE VEZI

- Smer povezanosti pomembna.
- Izključitev pri surovinah.
- Izključitev pri kupcih.
- Protikonkurenčni učinki veliko večji kot v primeru pridobitve kontrole.

VERTIKALNE STRUKTURNE VEZI

- U prodaja svoj proizvod D1 in D2

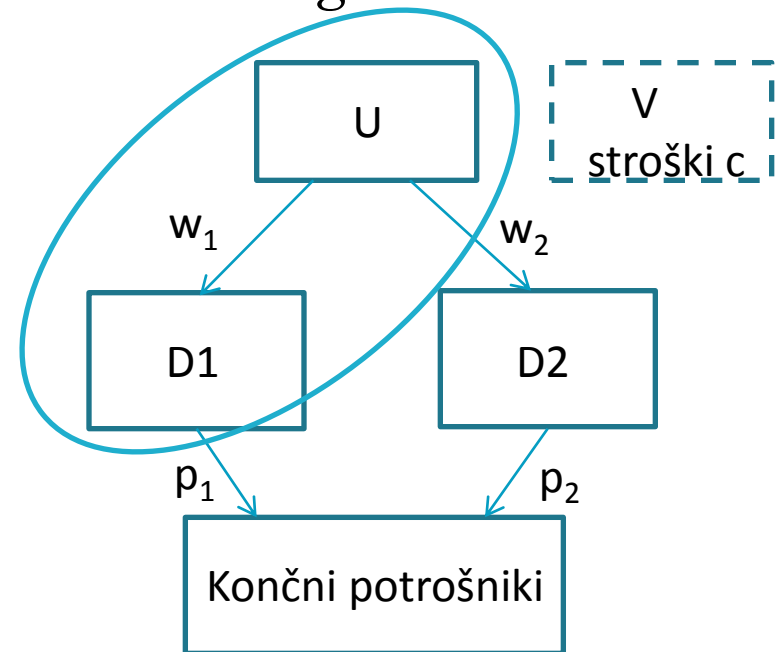

- Številne eksternalije.
- Strukturne vezi med U, D1 in D2 jih (delno) ponotranjijo.

VERTIKALNE STRUKTURNE VEZI

- D1 pridobi manjšinski delež v U (α_1)
- Del cene (w_1) je ponotranjen preko delnega lastništva ($w_1(1-\alpha_1)$)
- U dvigne ceno (w)
- Prav tako tudi D1 dvigne p_1
- Koristi tudi za D2

ODPRAVA NEGATIVNIH UČINKOV

- Odprodaja manjšinskega deleža
- Odpoved dodatnim pravicam, kot so pravica do člana v organih vodenja ali nadzora, pravicam veta, pravici do dostopa do informacij ipd.
- Kitajski zid
- Prekinitev neposrednih in posrednih osebnih povezav.

ZAKLJUČEK

- Horizontalne strukturne povezave (aktivne in pasivne) povzročajo protikonkurenčne učinke.
- Učinek manjšinskih vertikalnih povezav ni vedno enoličen.
- Povečanje učinkovitosti.
- Neto učinek?

